СОСТОЈБА СО ГРИП ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА,
СЕЗОНА 2023/2024
(51-ва недела, до 24.12.2023)

Неделни податоци (рутински надзор над грип/ИЛИ)

Во текот на **51-ва недела** од 2023 година (18.12-24.12.2023), во Република Северна Македонија се пријавени **205 (I=11,2/100.000)** случаи на групни пријави за заболени од грип/заболувања слични на грип (ИЛИ), 53,0% повеќе во споредба со претходната недела (n=134).

Бројот на пријавени лица оваа недела споредено со 51-ва недела од минатата сезона (n=177) е зголемен за 15,8%, а во споредба со бројот за 51-ва недела од типичната епидемиска крива (моделирана од последните 13 сезони) (n=155), зголемен е за 32,6% *(Графикон 1)*.

Во текот на 51-ва извештајна недела, во вирусолошката лабораторија на ИЈЗ РСМ, пристигнаа 34 материјали од рутинскиот надзор за лабораториско тестирање, паралелно тестирани за грип и КОВИД-19 (SARS-CoV-2). Притоа, детектирани се 4 позитивни случаи на Influenza, по два Influenza A(H1)pdm09 и Influenza A(H3). Регистрирани се и пет пациенти со респираторен синцицијален вирус (RSV).

Пријавената инциденца е под неделната граница на сезонската активност на вирусот на грип (I=30,06/100.000), односно сè уште не е достигнат прагот на влез во сезоната на грип *(Графикон 1)*.

Графикон 1. *Нивоа на интензитет и неделна дистрибуција на заболените од грип/заболувања слични на грип според очекувана епидемиска крива 2010-2023, сезона 2022/2023 и сезона 2023/2024*

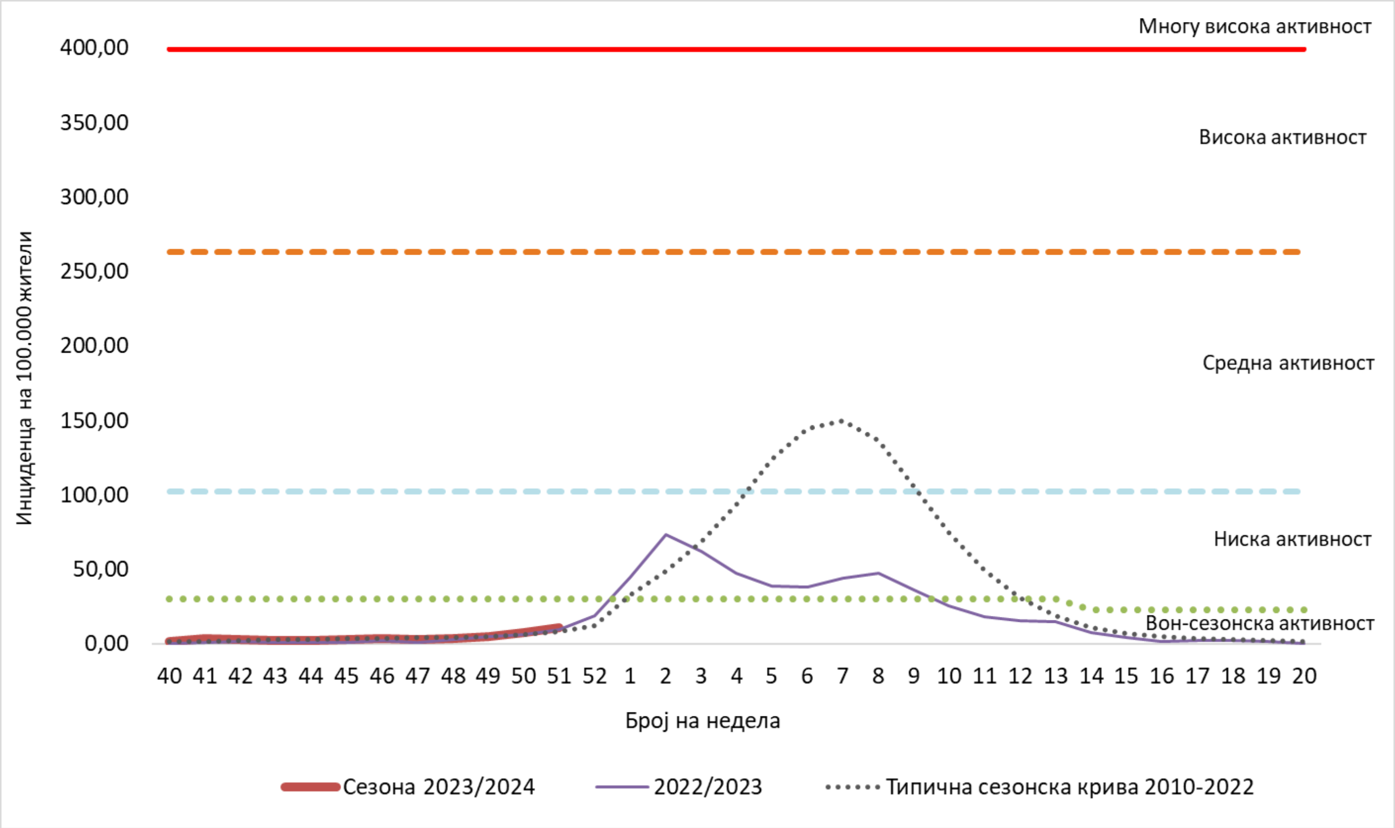

Во однос на возрасната дистрибуција, 117 лица се на возраст од 15-64 години, 38 кај деца на возраст од 0-4 години, 36 кај деца на возраст од 5-14 години и 14 се регистрирани кај лица на возраст над 65 години. Највисока инциденца (39,4/100.000) се регистрира кај децата на возраст од 0-4 години.

Заболените се пријавени од 17 ЦЈЗ/ПЕ, во Дебар – 80, Гостивар – 36, Тетово – 26, Куманово – 19, а во останатите, бројот на пријавени е ≤10.

Во 15 извештајни единици кои пријавија случаи во текот на оваа недела се регистрира многу ниска, во една (Гостивар) сезонска, а во една (Дебар) – висока активност на вирусот на грип *(Картограм 1)*.

***<u>Картограм 1.</u>** Ниво на активност на грип според инциденца на 100.000 жители, 50 недела 2023*

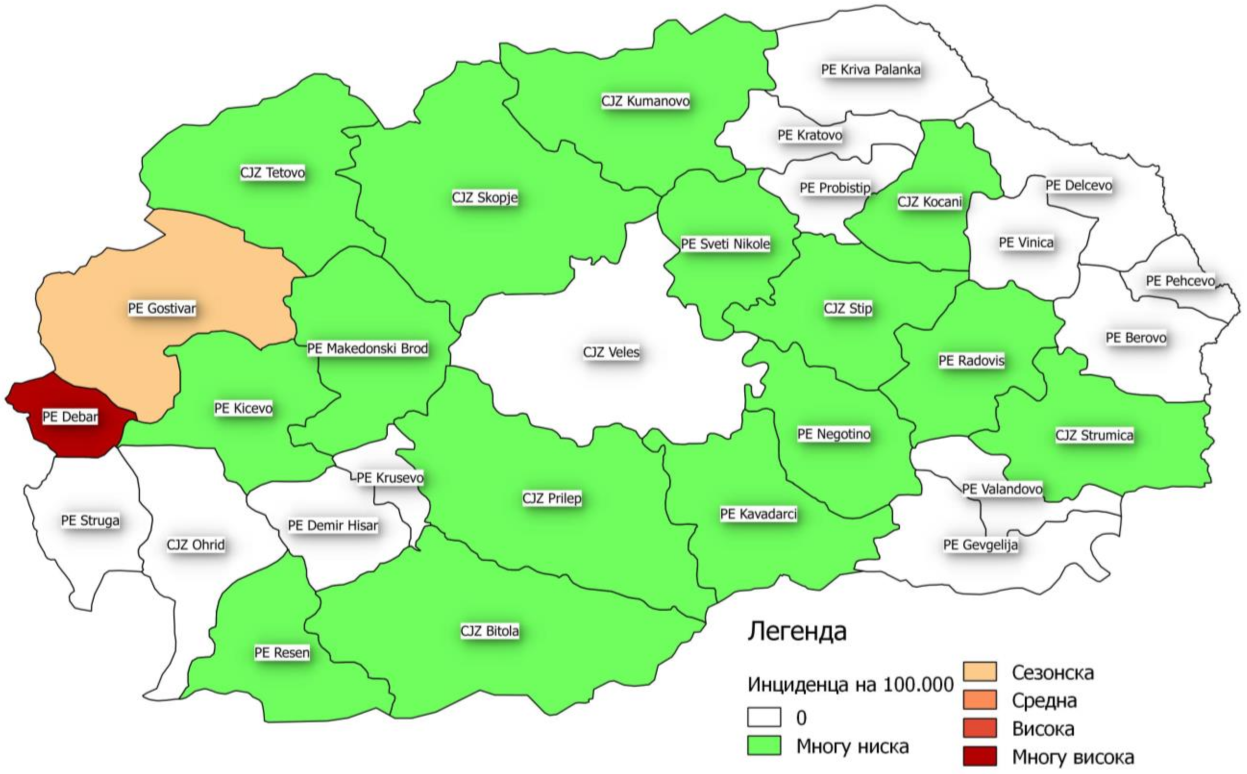

Во текот на оваа недела, регистриран е еден смртен случај асоциран со грип. Се работи за лице на возраст од 71 години од Штип кое било хоспитализирано во КБ Штип. Кај починатото лице е утврдено присуство на коморбидитети (кардиоваскуларни и бубрежни) и не било вакцинирано со вакцина против сезонски грип. Кај починатото лице, лабораториски е потврдена Influenza A(H1)pdm09.

ЕПИДЕМИОЛОШКИ НАДЗОР - Кумулативни податоци *(рутински надзор над грип/ИЛИ)*

Во сезоната 2023/2024 вкупниот број на случаи на грип/заболувања слични на грип изнесува **890 (I=48,5/100.000)**.

Во споредба со истиот период од минатата сезона (n=583), бројот на пријавени случаи е зголемен за 52,7%, а во однос на моделот од последните 13 сезони (n=853) се регистрира зголемување од 4,4%.

Кумулативно, заболените се пријавени од дваесет ЦЈЗ/ПЕ. Најголем број на заболени лица (n=432) и највисока кумулативна инциденца (2.258,0/100.000) е регистрирана на територијата на Дебар. *(Табела 1 во Прилог)*

Во однос на дистрибуцијата на заболените по возрасни групи, најголем број на заболени се пријавени во возрасната група која опфаќа најголем дел од населението (од 15-64 години) - 410 случаи (46,1%), а највисока инциденца (213,4/100.000) се регистрира кај децата на возраст од 0-4 години (n=206). *(Табела 1 во Прилог)*

Дистрибуција на случаите од сезонски грип/ заболувања слични на грип по месеци *(Табела 1 во Прилог)*:

- октомври – 196 случаи или 22,0%
- ноември – 268 случаи или 30,1%
- декември – 426 случаи или 47,9%

Во досегашниот тек на сезоната на грип, регистрирано е едно починато лице асоцирано со грип.

ВИРУСОЛОШКИ НАДЗОР (рутински надзор) - Кумулативни податоци

Од почетокот на сезоната 2023/2024, заклучно со 51-ва недела, во вирусолошката лабораторија на ИЈЗ РСМ пристигнати се 357 материјали од здравствените установи - од амбулантски и болнички лекувани пациенти за тестирање за присуство на вирусот на грип, од рутинскиот надзор.

Сите пристигнати материјали се тестирани за присуство на инфлуенца вирус и SARS-CoV-2. Детектирани се пет позитивни случаи, 3 Influenza A(H1)pdm09 и 2 Influenza A(H3).
Регистрирани се 4 позитивни случаи на SARS-CoV-2.
Дополнително, регистрирани се 18 позитивни случаи на респираторен синцицијален вирус (RSV).

СЕНТИНЕЛ НАДЗОР НАД САРИ (Сериозни Акутни Респираторни Инфекции)

Сентинел надзорот се спроведува како дополнување на редовниот систем за надзор над грип и КОВИД-19 во Р. С. Македонија, со цел да се добијат подетални информации во однос на инциденца, интензитет, тип на вируси кои циркулираат и за имплементација на навремени превентивни мерки. Сентинел САРИ надзорот се спроведува во 6 надзорни болници, 5 во Скопје (УК за инфективни болести и фебрилни состојби, УК за детски болести, УК за Пулмоалергологија, ГОБ 8-ми Септември и ИБЗД Козле) и една во Штип (КБ Штип). Дефиницијата за случај на САРИ според која се спроведува надзорот е усогласена со дефиницијата на случај на СЗО од 2014 година.

Од сентинел местата кои учествуваат, во 51-ва недела пријавени се вкупно 48 САРИ случаи, од сентинел САРИ местата во Скопје и Штип. Најголем број на САРИ случаи (n=18; 37,5%), се пријавени од Клиника за детски болести - Скопје. Во однос на возрасната дистрибуција, најголем број на САРИ случаи (n=23; 47,9%) се пријавени од возрасната група од 0-4 година.

Во оваа недела, вкупен број на приеми во сентинел местата е 220, од кои две лица се на интензивна нега. Од сите приеми, 21,8% се должат на САРИ. Најголемо оптоварување од 44,4% се бележи кај лицата над 65 години. Во оваа недела, пријавен е еден САРИ случај со смртен исход, од сентинел местото во Штип (КБ Штип).

Во 51-ва недела, за лабораториско тестирање се доставени 22 материјали од пријавените САРИ случаи, паралелно тестирани за грип, КОВИД-19. Тестирани се 19 примероци на респираторен синцицијален вирус. Во два од тестираните примероци докажано е присуство на Influenza A(H1)pdm09. Во еден примерок докажан е SARS-CoV-2. Во 7 примероци потврден е респираторен синцицијален вирус (RSV).

Кумулативно, од сентинел местата кои учествуваат, пријавени се вкупно 409 САРИ случаи. Најголем број на САРИ случаи (по n=139; 34%), се пријавени од надзорните места: ИБЗД Козле и од Клиника за детски болести Скопје. Во однос на возрасната дистрибуција, најголем број на САРИ случаи (n=228; 55,7%) се пријавени од возрасната група од 0-4 година.

Кумулативно, вкупен број на приеми во сентинел местата е 2.310 од кои 14 лица се пријавени на интензивна нега. Од сите приеми, 17,7% се должат на САРИ. Најголемо оптоварување од 37,1% се бележи кај возрасната група - лица над 65 години.

Вкупно регистрирани се два смртни случаи пријавени од САРИ местото во Штип (КБ Штип). Двете починати лица се од возрасната група – лица над 65 години. Едното починато лице било позитивно на SARS-CoV-2, а другото на Influenza A(H1)pdm09.

Кумулативно, за лабораториско тестирање доставени се 195 материјали од пријавените САРИ случаи. Во 4 примероци е докажан Influenza A(H1)pdm09 и во еден Influenza B. Регистрирани се 13 позитивни случаи на КОВИД-19 (SARS-CoV-2).
Од САРИ примероците, 168 се тестирани за респираторен синцицијален вирус (RSV), од кои 85 се позитивни.
Во 5 примероци е детектирано присуство на Adenovirus, а во еден Enterovirus. Во 2 примероци се докажани истовремено присуство на респираторен синцицијален вирус (RSV) и Adenovirus.

Графикон 2. *Неделна дистрибуција на број и процент на позитивни примероци на грип, рутински и сентинел надзор, Р.С. Македонија, 2023/2024*

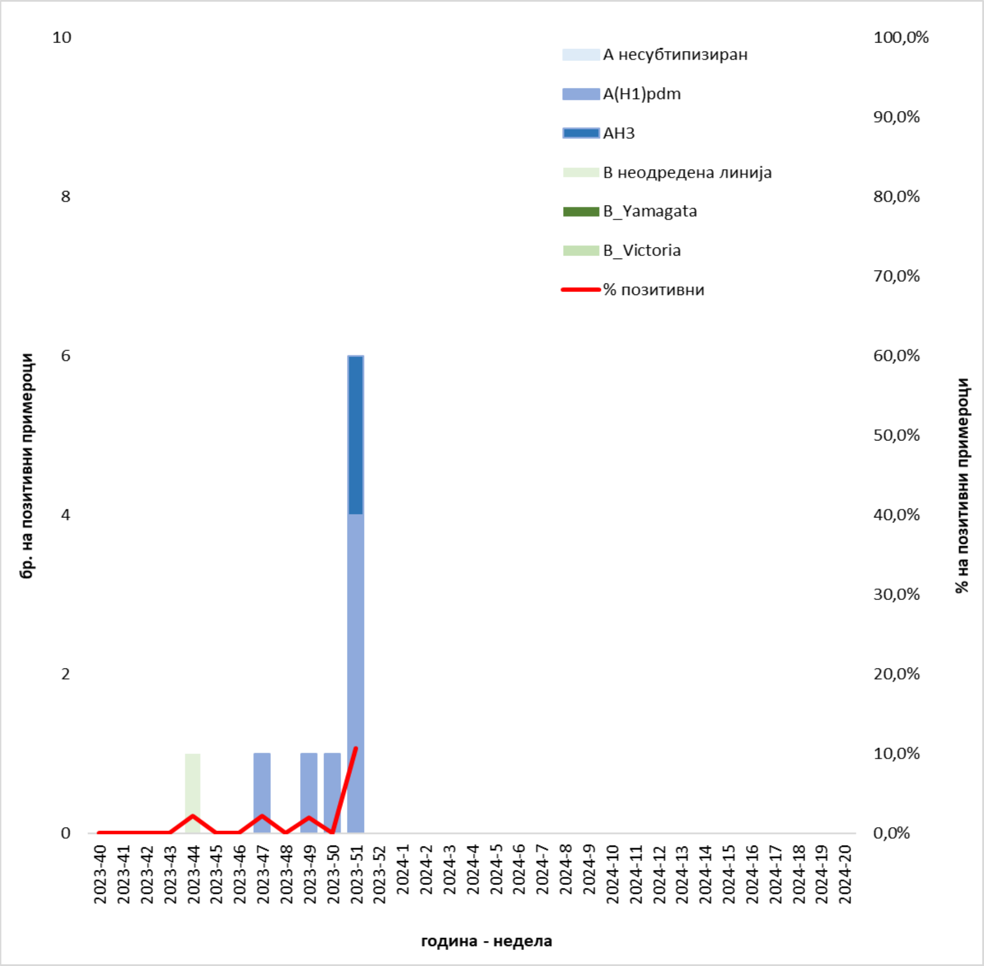

ЕПИДЕМИОЛОШКИ КОМЕНТАР

Се забележува зголемување на бројот на заболувања слични на грип, кој сè уште е под неделната граница за сезонска активност. Резултатите добиени од вирусолошкиот надзор над инфлуенца покажуваат дека има локална активност на вирусот на грип во текот на изминатите 12 недели на надзор. За прв пат оваа сезона, процентот на позитивност надмина 10%. Согласно овие податоци, Р.С. Македонија има регионална рашереност и низок интензитет на активноста на вирусот на грип.

ВАКЦИНАЦИЈА ПРОТИВ ГРИП

Вакцинацијата против сезонски грип е најефикасна заштита од ова заболување. Институтот за јавно здравје препорачува вакцинација на целото население, особено на лица кои припаѓаат на т.н. ризични групи (согласно препораките на СЗО):

- Постарите лица (над 65 години)
- Деца на возраст од 6-59 месеци
- Лица постари од 6 месеци со хронични болести
- Бремени жени, и
- Здравствени работници.

- ❖ За сезоната 2023/2024, Министерството за здравство обезбеди бесплатна четиривалентна вакцина во вкупна количина од 60.000 дози, наменета за приоритетни групи население. Дополнителни 15.000 дози на четиривалентна вакцина се обезбедени преку донација од PIVI (Partnership for Influenza Vaccine Introduction).
  На 25.10.2023 година започна вакцинацијата против сезонски грип. Вакцинацијата се спроведува во Центрите за јавно здравје со нивните Подрачни единици и/или Здравствените домови. Закажувањето за бесплатните вакцини се одвива преку веб страната www.vakcinacija.mk.
  Според податоците од Управата за електронско здравство, од почетокот на вакцинацијата, а заклучно со затворањето на овој извештај, вакцинирани се вкупно 58.235 лица од ризичните категории на населението со бесплатни вакцини.
- ❖ Дополнителни 4.500 дози комерцијални вакцини се набавени од страна на Центрите за јавно здравје, како вакцини за останатото население кое не спаѓа во горенаведените групи, истите можат да се добијат за одреден финансиски надомест и се спроведува во Центрите за јавно здравје со нивните Подрачни единици.
  Во однос на комерцијалните вакцини, вакцинирани се 2.276 лица.

Заклучно со 51-ва недела, во Р.С. Македонија, вакцинирани се вкупно 60.511 лица со бесплатна или комерцијална вакцина.

ЕВРОПСКИ РЕГИОН

*Извор: https://erviss.org/

Согласно извештајот на ERVISS објавен за 50-та недела 2023 година за активноста на вирусот на грип низ Европскиот регион на СЗО:

- Стапките на заболувања слични на грип (ИЛИ) и/или акутна респираторна инфекција (АРИ) се покачени над основните нивоа во 17 од 32 земји и области на Европскиот регион на СЗО.
- Иако има варијации во различни земји, на регионално ниво, активноста на грипот за прв пат оваа сезона го премина прагот на епидемијата од 10% позитивност. Активноста на SARS-CoV-2 останува покачена, но стабилна. Активноста на RSV продолжува постојано да расте.
- САРИ хоспитализациите за RSV достигнаа плато во последните 4 недели. Приемите за грип остануваат на ниско ниво, но бележат забележителен пораст оваа недела и зголемување на процентот на позитивност. Приемите за КОВИД-19 се на умерени нивоа и се стабилни.
- Потврдените детекции на инфекција со вирусот на грип од сентинел ПЗУ за изминатата недела беа Influenza A (97%) - A(H1)pdm09 (65%) и A(H3) (35%).
- Низ регионот, од примероците од пациенти од САРИ надзорот:
  - Процентот на детекција на вирусот на грип е 14% во споредба со 9% во претходната недела. Опсегот на позитивност се движеше од 0–32% (просечна вредност од 8%).
  - SARS-CoV-2 е 16% во споредба со 19% претходната недела. Просечната позитивност на земјата беше 6% (опсег: 0–30%).
  - Позитивноста за RSV е 21% во споредба со 18% во претходната недела. Просечната стапка на позитивност беше 17% (опсег: 0-75%).

Од 35 земји кои известуваат за интензитет на грип, една земја пријавила многу висок интензитет, 2 висок, 11 пријавиле среден, 13 пријавиле низок, а останатите 8 пријавиле базичен интензитет.
Од 35 земји кои известуваат за географската распространетост, 12 пријавиле широка распространетост, 8 - регионална, 10 - спорадична, 3 – локална, а останатите немаат активност.

Оддел за епидемиологија на заразни болести
Институт за јавно здравје